

Regeling met betrekking tot de arbeid ten behoeve van de volkshuishouding, de landsverdediging en de overheidssdienst voor het geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden

(Noodwet Arbeidsvoorziening)

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1967-1968.)

De bijzondere commissie, in welke handen dit wetsontwerp is gesteld, heeft de eer daaromtrent als volgt te rapporteren.

Algemeen

Hoewel de commissie nog steeds niet de illusie had, dat een mogelijke bezetter zich bijzonder veel van de wetten en bepalingen van het bezette land zal aantrekken kon zij niettemin begrip opbrengen voor het argument, dat men niet zelf de bezetter een wapen in de hand moet geven. Overigens vroeg de commissie zich af, wat de zin is van de opmerking inzake het vervoerspersoneel, nu de positie van deze categorie werknemers reeds bij de Vervoersnoodwet is geregeld, ook buiten Nederland.

De commissie informeerde verder, wat nu de positie wordt van burgers, die bij een op voet van oorlog gebrachte krijgsmacht in dienstbetrekking zijn.

In de „Nota over een nieuw militair strafprocesrecht” (zie gedrukte stukken nr. 8706) gaan de Ministers van Justitie en van Defensie er van uit, dat deze burgers de krijgsmacht volgen, ook buiten het grondgebied van het Rijk en zelfs onder de competentie van de militaire rechter vallen, zo zij aan een opdracht ter zake geen gehoor geven. Is deze procedure niet geheel in strijd met het onderhavige wetsontwerp, zo vroeg de commissie. Zij ging daarbij uit van de veronderstelling, dat de tekst van het voorgestelde artikel 23a zich niet verzet tegen aangewezen arbeid in loondienst bij de op voet van oorlog gebrachte krijgsmacht. Wordt dan niet artikel 24 sub 3 illusoir? Welke relatie ligt hier met de Oorlogswet, zo vroeg de commissie zich af?

Zij kon zich niet aan de indruk onttrekken, dat de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, die tegen het oorspronkelijk ontwerp hun stem hadden uitgebracht, de draagwijdte van hun redeneringen niet geheel hadden beseft.

Voorts merkte de commissie nog op, dat men bepaald niet gerust was over het lot van al degenen, die bij de nakoming van de hun ingevolge het ontwerp opgelegde verplichtingen zouden worden gewond, al dan niet gevolgd door een tijdelijke of blijvende invaliditeit, alsmede over het lot van de nabestaanden van hen, die zouden worden gedood.

De commissie aanvaardde, dat in geval van oorlog ter wille van het landsbelang ook sociale vrijheden en verworvenheden kunnen worden ingeperkt, doch drong ten zeerste aan op een zo groot mogelijke handhaving van deze verworvenheden.

Tevens rees bij de commissie de vraag, of reeds nu de voor geval van nood vereiste administratieve voorzieningen zijn getroffen of voorbereid, aangezien naar de mening der commissie de overheid wellicht zeer grote aantallen aanvragen voor onmisbaarheidsverklaringen tegelijkertijd zal moeten beoordelen.

Voor wat betreft de werkwijze van de Raad voor Buitengewone Arbeidsvoorziening toonde de commissie zich erover verheugd, dat de Regering in de wet aan de raad de bevoegdheid geeft, om ter voorbereiding van zijn adviezen, speciale commissies in te stellen en daarin ook personen die geen lid van de raad zijn, te doen opnemen. Deze bevoegdheid die het wetsontwerp van mei 1963 niet kende, achtte zij van zeer groot belang; zeer zeker als het om adviezen van zeer technische aard zal gaan.

Artikelen*Artikel 2.*

De noodtoestand wordt in artikel 2 zeer ruim omschreven, zelfs ruimer dan b.v. in artikel 4 van de wet Buitengewone Bevoegdheden Burgerlijk Gezag. Desondanks wordt in lid 4 van artikel 2 een termijn van 14 dagen genoemd, terwijl de wet B.B.B.G. in dit verband slechts een termijn van 3 dagen kent. Deze bevoegdheid is naar de mening van de commissie te ruim. Bedacht moet immers worden, dat ook nog op dit moment de „toestand van oorlogsgevaar” geldt (K.B. van 10 april 1939, *Stb.* 181, is nog steeds niet ingetrokken).

Artikel 50.

De commissie vroeg zich af, of ook de leden van gemeenteraden en provinciale staten van de toepassing van de wet zullen worden uitgezonderd. In bijzondere omstandigheden rust op deze openbare lichamen een grote verantwoordelijkheid met betrekking tot de functionering van de democratie. Artikel 59, lid 4, van de Oorlogswet bepaalt dan ook uitdrukkelijk, dat het recht op vergadering van openbare lichamen onaangetast blijft.

Aldus vastgesteld 31 december 1968.

KIKKERT
VAN LIER
WIERDA
MAENEN
WALBURG
HOEKSTRA
WIELDRAAIJER
BOERSMA
DE MEIJER
VEDER-SMIT
VAN DER SPEK
RIETKERK
NYPELS
DIRX.